

Izabella Andrzejuk

Sprawozdanie z konferencji naukowej zatytułowanej "Prezydenci i rządy Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie w walce o niepodległą Polskę w latach 1939-1990"

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 18/2, 309-311

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IZABELLA ANDRZEJUK

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ ZATYTUŁOWANEJ: PREZYDENCI I RZĄDY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ NA UCHODŹSTWIE W WALCE O NIEPODLEGŁĄ POLSKĘ W LATACH 1939-1990

W dniu 9 IV 2011 r. odbyła się w Londynie, w budynku „Ogniska Polskiego”, które mieści się przy 55 Exhibition Road, konferencja poświęcona pamięci Ryszarda Kaczorowskiego, ostatniego Prezydenta RP na Uchodźstwie. Jej organizatorami byli przedstawiciele dwóch uniwersytetów: Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zgodnie z zamiarem organizatorów konferencja ta stanowiła pierwszą z zaplanowanych serii Konferencji Kwietniowych, których przedmiotem ma być postać prezydenta Kaczorowskiego. Wśród zaproszonych gości była również pani prezydentowa Karolina Kaczorowska.

Prof. Halina Taborska przywitała zgromadzonych gości i poprosiła o otwarcie konferencji rektora PUNO, prof. Wojciecha Falkowskiego. Po uroczystym otwarciu konferencji przez rektora oraz uczczeniu minutą ciszy pamięci tragicznie zmarłego w katastrofie smoleńskiej prezydenta Kaczorowskiego wystąpił pierwszy prelegent. Był nim prof. Wiesław Wysocki z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W swoim referacie, zatytułowanym: *Prezydent Ryszard Kaczorowski* przybliżył uczestnikom konferencji sylwetkę śp. Prezydenta, prezentując jego życiorys oraz najważniejsze wydarzenia w politycznej i społecznej działalności R. Kaczorowskiego.

Jako kolejny prelegent wystąpił prof. Jacek Piotrowski z Uniwersytetu Wrocławskiego z referatem pod tytułem: *Blaski i cienie pierwszej prezydentury na Uchodźstwie (1939-1990)*. J. Piotrowski przedstawił w nim zarówno mocne jak i słabe strony działalności politycznej prezydenta Władysława Raczkiewicza. Zdaniem prelegenta trudno ocenić prezydenturę Raczkiewicza jednoznacznie. Jak przykład takiej niejednoznaczności J. Piotrowski podał już sam moment desygnacji Władysława Raczkiewicza. Fakt ten bowiem z jed-

nej strony można postrzegać jako sukces - gdyż pozwolił on na ocalenie ciągłości legalnych władz, z drugiej jednak, był porażką gdyż w konsekwencji przyniósł tzw. „umowę paryską”, która wywołała wiele dodatkowych konfliktów na uchodźstwie.

Z kolei prof. Marek Kornat z Polskiej Akademii Nauk (Instytut Historii Polskiej) przedstawił referat zatytułowany: *Prezydentura Augusta Zaleskiego*. Prelegent w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę, iż prezydent Zaleski był najdłużej urzędującym ze wszystkich Prezydentów Rzeczypospolitej na uchodźstwie. Prof. Kornat omawiając sylwetkę A. Zaleskiego stwierdził, że był on wytrawnym dyplomatą i przenikliwym politykiem. Uzasadniając politykę A. Zaleskiego, M. Konrat zwrócił uwagę, iż prezydent był zwolennikiem idei legalizmu oraz że był przekonany o konieczności zachowania niezawisłej od układów partyjnych prezydentury – w zgodzie z postanowieniami Konstytucji z 23 IV 1935 r.

Referatem kończącym pierwszą część konferencji było wystąpienie prof. Wiesława Hładkiewicza z Uniwersytetu Zielonogóskiego zatytułowane: *Rodem z Lwowa, prezydent Stanisław Ostrowski*.

Po przerwie na kawę rozpoczęła się druga część konferencji, w której pierwszym prelegentem była dr Joanna Pyłat z PUNO. Zaprezentowała ona referat zatytułowany: *W służbie Rzeczypospolitej – rzecz o działalności Prezydenta Edwarda Raczyńskiego i Prezydenta Kazimierza Sabbata*”. Dr J. Pyłat w sposób interesujący omówiła sylwetki i działalność obu prezydentów.

Następnie prof. Artur Andrzejuk z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie zaprezentował referat na temat: *Ryszard Kaczorowski jako były Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie (1990-2010)*. Prelegent, omawiając działalność byłego prezydenta, zwrócił uwagę, iż można ją podzielić na trzy grupy: pierwszą z nich stanowią kontakty ze społecznościami lokalnymi w Polsce, drugą – szeroko rozumiany udział w życiu naukowym i wreszcie trzecia – uczestnictwo w działalności kombatanckiej. A. Andrzejuk zaznaczył również, że pozycja i wpływ na wydarzenia Ryszarda Kaczorowskiego jako byłego prezydenta były nie porównanie większe niż wtedy, gdy pełnił on swoją funkcję.

Drugą część konferencji zamykało wystąpienie ministra Jerzego Ostoi-Koźniewskiego, w którym wspominał on swoją wieloletnią współpracę z prezydentem Kaczorowskim. Pan minister zwrócił szczególną uwagę na takie zalety charakteru prezydenta jak: życzliwość wobec ludzi, wierność przyjaźniom oraz poczucie humoru, które nie wykluczało poważnego traktowania spraw ważnych politycznie.

Trzecia część konferencji rozpoczęła się po przerwie na lunch. Jako pierwszy wystąpił w niej prof. Jan Ciechanowski z University College London. Jego referat był zatytułowany: *General Sikorski – general ostatniej nadziei*.

Kolejnym prelegentem był prof. Adam Dobroński z Uniwersytetu w Białymstoku, który przedstawił referat zatytułowany: *Edward Szczepanik – ostatni premier Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie*. Prelegent zwrócił uwagę, że E. Szczepanik – podobnie jak prezydent Ryszard Kaczorowski – pochodził z tego samego woj. białostockiego. Prelegent stwierdził ponadto, że brak jest w Polsce kompleksowych badań nad postawami premierów powojennych (szczególnie od 1949 r.) oraz ich rolą w życiu emigracji niepodległościowej. Prof. Dobroński w swoim wystąpieniu skupił się przede wszystkim na kontrowersjach, co do oceny piastowanej przez Szczepanika funkcji premiera.

Z kolei prof. Michael Fleming z PUNO oraz z Akademii Nauk Humanistycznych i Ekonomicznych w Łodzi przedstawił referat zatytułowany: *British / Polish relations and the redrawing of Poland's borders: Inequality, hope and pragmatism*. Prelegent w swoim wystąpieniu skupił się przede wszystkim na problematyce ustalania granic w powojennej Polsce oraz na roli relacji pomiędzy polskim Rządem na Uchodźstwie a władzami Wielkiej Brytanii.

Jako następny wystąpił prof. Adam Sudoł z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy przedstawił referat zatytułowany: *Wkład Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie do procesu podtrzymywania i utrwalania tożsamości narodowej Polaków na obczyźnie*. Prelegent omówił rolę polskiego rządu na obczyźnie od jego początków, aż do końca. A. Sudoł przede wszystkim przedstawił rolę rządu w podtrzymywaniu tożsamości narodowej Polaków. Ponadto prelegent podjął próbę przeanalizowania i oceny kierunków działalności rządu RP na uchodźstwie po 1945 r.

Ostatnim prelegentem był dr hab. Arkady Rzegocki z Uniwersytetu Jagiellońskiego i PUNO. W swoim referacie zatytułowanym: *Polskie władze na obczyźnie – symbol czy realna siła?* przede wszystkim podjął refleksję rolą jaką odgrywały polskie władze na uchodźstwie. Prelegent zauważył, iż mimo niesprzyjających warunków geopolitycznych, funkcjonowanie polskich władz na uchodźstwie było ważnym punktem odniesienia zarówno dla Polaków na obczyźnie jak i w kraju, a ponadto z władzami liczyła się opinia międzynarodowa.

Po wystąpieniu A. Rzegockiego odbył się panel dyskusyjny z udziałem wszystkich prelegentów. Ostatni akord stanowiło podsumowanie konferencji przez prof. Halinę Taborską, która była główną organizatorką konferencji. Następnie zaproszono zgromadzonych do grupowego zdjęcia, a po nim – na spotkanie towarzyskie w prawdziwym angielskim Pubie.